

Laodicée — Numéro trois

Ki règ yo?

Jeff Pippenger

2023-08-30

“Nou ta dwe konnen pou tèt pa nou ki sa ki konstitye Krisyanis la, ki sa ki verite a, ki sa ki lafwa nou resevwa a, ki sa ki règ Bib la yo—règ yo ban nou pa otorite ki pi wo a.” The 1888 Materials, 403.

Pandan plizyè ane, Future for America te idantifye ke sèt legliz ki nan Revelasyon yo pa sèlman reprezante istwa Izrayèl modèn depi nan tan apot yo jouk nan fen mond lan, men tou sèt legliz yo reprezante Izrayèl ansyen depi nan tan Moyiz jouk nan kout wòch yo te touye Etyèn. Pyonye Advantis yo pa t anseye verite sa a, men yo te konprann epi yo te sèvi ak prensip ki tabli verite sa a. Jezi idantifye fen an depi nan kòmansman an, epi Izrayèl ansyen reprezante Izrayèl modèn. Se poutèt sa, nenpòt verite ki fè pati karakteristik pwofetik Izrayèl modèn te egziste tou nan Izrayèl ansyen.

Anvan istwa Millerit la, vizyon tradisyonèl kretyen an sou sèt legliz yo te ke yo te reprezante legliz reyèl yo nan Azi Minè pandan epòk Jan an. Vizyon tradisyonèl la te konprann tou ke konsèy yo bay chak legliz an patikilye yo ka konprann tou kòm konsèy espesifik pou divès legliz atravè listwa kretyen an, epi tou ke menm konsèy ak avètisman sa yo se pou kretyen endividyèl yo. Yo te konprann tou ke sèt legliz yo reprezante sèt peryòd nan listwa legliz la depi nan tan disip yo jouk nan fen mond lan. Pèspektiv sa yo te egziste anvan istwa Millerit la. Kat rekonesans sa yo konsènan sèt legliz yo, ki fòm vizyon tradisyonèl la ki te egziste anvan William Miller, te ye e yo toujou baze sou entèpretasyon “istorisis” Bib la. Se metodoloji sa a zanj Bondye yo te mennen William Miller adopte.

“Sèt legliz Azi yo se yon istwa Legliz Kris la nan sèt fòm li yo, nan tout tòde-vire li yo, nan tout pwosperite li ak advèsite li, depi nan jou apot yo jouk nan fen mond lan. Sèt so yo se yon istwa sou tranzaksyon pouvwa yo ak wa tè a fè konsènan legliz la, ansanm ak pwoteksyon Bondye bay pèp li a pandan menm tan sa a. Sèt twonpèt yo se yon istwa sou sèt jijman patikilye e lou ki voye sou tè a, oswa sou wayòm women an. Epi sèt bòl yo se sèt dènye flewo ki voye sou Wòm Papal la. Melanje ak sa yo gen anpil lòt evènman, tise ladan yo tankou rivyè afliyan, k ap ranpli gran larivyè pwofesi a, jiskaske tout la fini pa mennen nou nan oseyan letènite a.”

“Sa a, pou mwen, se plan pwofesi Jan an nan liv Revelasyon an. E moun ki vle konprann liv sa a dwe genyen yon konesans pwofon sou lòt pati nan pawòl Bondye a. Imaj ak metafo yo itilize nan pwofesi sa a pa tout eksplike nan li menm, men yo dwe jwenn yo nan lòt pwofèt yo, epi eksplike yo nan lòt pasaj nan Ekriti yo. Se poutèt sa, li klè Bondye te gen entansyon pou yo etidye tout la an antye, menm pou yo ka rive jwenn yon konesans klè sou nenpòt pati ladan li.” William Miller, Miller’s Lectures, volim 2, leson 12, 178.

Sè White dakò avèk e li soutni pwennvi “istorisis” Miller te kenbe a, men li te ajoute yon konpreyansyon pi pwofon sou liv Revelasyon an pase sa Miller te wè, paske Miller pa t rekonèt Tanp lan jan li ye toutbon. Li te konprann Tanp lan kòm tè a. Sè White te rekonèt ke lè Jezi te prezante prediksyon ki reprezante nan liv Revelasyon an, Kris la t ap fè sa an koneksyon avèk travay Li kòm Gran Prèt nan syèl la.

Lè Jan vire pou l gade Kris la, li wè Li ap mache nan mitan sèt chandelye yo, abiye ak rad sakèdotal; epi chandelye yo chita nan kote ki sen an, e konsa sa plasman sa a ye nan istwa apre asansyon Li, men anvan Li te antre nan Kote ki Trè Sen an an 1844. Miller pa t kapab konprann enpòtans reyalite sa a. Menm jan an tou, ni Tyndale, ni Luther, ni John Wycliffe, ni okenn nan premye refòmasyon yo pa t ap konprann li. Verite a pwogresif; li klere pi plis toujou, e toujou pi plis, jouk rive nan jou pafè a.

“Gwo prensip sa a, ke Robinson ak Roger Williams te defann avèk anpil noblès, sètadi ke laverite ap pwogrese, e ke kretyen yo dwe toujou pare pou aksepte tout limyè ki ka klere soti nan pawòl sen Bondye a, te pèdi nan je desandan yo. Legliz pwotestan Amerik yo,—epi legliz Ewòp yo tou,—ki te tèlman favorize nan resevwa benediksyon Refòm nan, pa t rive kontinye vanse sou chemen refòm nan. Malgre kèk gason fidèl te leve, detanzantan, pou pwoklame nouvo verite epi demaske erè yo te konsève depi lontan, majorite a, menm jan ak Jwif yo nan epòk Kris la oswa papis yo nan tan Lityè, te kontante yo kwè jan zansèt yo te kwè epi viv jan zansèt yo te viv. Se poutèt sa, relijyon an te dejenere ankò an fòmalis; epi erè ak sipèstisyon ki ta va rejte si legliz la te kontinye mache nan limyè pawòl Bondye a, te konsève epi yo te pran swen yo. Konsa, lespri Refòm nan te enspire a te mouri piti piti, jouk te prèske gen menm gwo bezwen refòm nan legliz pwotestan yo tankou nan Legliz Wòm nan nan tan Lityè. Te gen menm lespri mondèn nan ak menm torè espiyèl la, menm kalite reverans pou opinyon lèzòm, ak ranplasman teyori lèzòm yo pou ansèyman pawòl Bondye a.” *The Great Controversy*, 297.

Si le fait que la vérité se développe progressivement au cours de l’histoire n’est pas reconnu, alors il se peut fort bien que la portée de toute nouvelle lumière dans cette dernière génération soit impossible à discerner. Dès qu’une personne cesse de comprendre la nature progressive de la « vérité », elle commence automatiquement à se reposer sur les traditions, les coutumes et la direction de l’humanité déchuée.

Metodoloji Miller te itilize a se yon poto sou chimen an ki travèse tout liy pwofetik la, e ki prezante yon temwayaj konsènan devlopman verite bibliik la ki te kòmanse avèk apot yo. Men, nan poto sou chimen an Miller reprezante a, nou jwenn yon kòmansman ki mande yon korespondans nan fen an. Pifò moun pa janm konprann reyalite sa yo, men se pa konsa ak Satan.

Satan te reziste laverite a ak devlopman li depi rebelyon li nan syèl la. Lè sa te rive nan pwenn nan listwa kote refòmasyon yo te kòmanse konprann byen klè kijan pou yo etidye Bib la, Satan te fè sa li toujou fè: li te entwodui fo imitasyon. Prèv istorik sou travay li nan kontrefè laverite a montre Jezwit tankou Ribera ak Louis de Alcazar te konsantre metodoloji kontrefè yo espesyalman kont liv Revelasyon an. Metodoloji kòripsyon sa a yo rele “preteris” la te kòmanse nan dezyèm ak twazyèm syèk yo ak de reprezantan prensipal metodoloji fo sa a. Youn se te Eusebius de Cesarea (260–339), ak Victorinus de Pettau (mouri anviwon 304). Toude pèsònaj istorik sa yo nan premye

epòk la te ankouraje metodoloji ki te fè konnen liv Revelasyon an te akonpli pandan tan Anpi women an pa mwayen pèsonaj istorik tankou anperè tristan renome Neron an.

Nan diznevyèm syèk la, John Darby (1800–1882), ki soti Wayòm Ini a, te entwodui yon lòt metodoloji satanik ki te mete tou nan nòt anba paj Bib chwal Twawa a yo rele Scofield Reference Bible, ke nou te deja idantifye. “Dispensationalism” se yon kad teyolojik ki divize listwa ak entèraksyon Bondye avèk limanite an peryòd distenk, oswa “dispansasyon,” kote Bondye administre plan pa Li a nan diferan fason. Mwen fè remake sa nan pwèn sa a, paske sa se youn nan manti yo ki te entwodui nan mouvman Future for America pa vwa ki soti nan menm zòn kote Darby te gaye lide satanik li yo. Lide Darby yo, ki te atake Future for America, te akonpaye pa filozofi sa yo rele mouvman “woke” modèn nan, ki ankouraje menm anachi Revolisyon fransèz la te reprezante a, ansanm ak menm debòch Sodòm ak Gomò te reprezante a.

Jodi a, teyolojyen Advantis modèn yo ap sèvi ak yon sistèm kote yo koupe verite Bib la an moso, dapre yon sistèm entèpretasyon biblika a de fas, pou yo mine epi demanti ni Bib la ni Lespri Pwofesi a. Yo klase moun swa kòm ekspè nan lang biblika, swa kòm ekspè nan istwa biblika. Konsa, teyolojyen Advantis yo jodi a ap kontwole lespri Advantis Lawodise yo, swa lè yo entèprete Pawòl Bondye a dapre konpreyansyon yon nonm tonbe sou listwa, swa dapre konpreyansyon yon nonm tonbe sou langaj. Fòm erè modèn sa yo, ki souvan te sèvi pou atake mesaj w ap li kounye a, pral trete pi plis toujou nan atik sa yo lè nou va konsidere senbolis Revolisyon Franse a. Satan vivan, e li konnen tan li kout. Dènye règ nan règ Miller yo, nimewo katòz, fini ak paragaf sa a.

“Divenite yo anseye nan lekòl nou yo toujou chita sou kèk kredo sektè. Sa ka sèvi pou pran yon lespri vid epi enprime l ak kalite sa a, men sa ap toujou fini nan fanatisme. Yon lespri lib pa janm ap satisfè ak opinyon lòt moun. Si mwen te yon pwofesè jèn yo nan divenite, mwen ta premye aprann kapasite yo ak lespri yo. Si sa yo te bon, mwen ta fè yo etidye Labib la pou tèt pa yo, epi mwen ta voye yo soti lib pou fè byen nan mond lan. Men si yo pa t gen okenn lespri, mwen ta make yo ak lespri yon lòt, mwen ta ekri fanatik sou fwon yo, epi mwen ta voye yo soti kòm esklav!” William Miller, Miller’s Works, volim 1, 24.

Nan peryòd ki te vin tousuit apre Jan Revelatè a te viv, epi nan jou Refòm nan, Satan t ap pwodui aktivman fo metodoloji pwofetik pou l konfonn epi detwi vrè analiz biblika la. Sa ki pafwa pa remake nan reyalite istorik sa yo, se ke tout metodoloji satanik sa yo te vize dirèkteman pa okenn lòt liv pase liv Revelasyon an. Se sa ki te sijè chak nan pwomotè konfizyon satanik sa yo. Liv Revelasyon an te toujou sib Satan. Satan konnen se liv Revelasyon an li dwe fè lagè kont li. Lè nou rekonèt reyalite sa a, nou kapab lè sa a rekonèt yon lòt reyalite envizib, ki kache pa yon lòt verite enpòtan.

Fo metodoloji Jezwit yo te genyen an te fèt pou anpeche yon konpreyansyon klè ke pap legliz Wòm nan se antikris pwofesi Bib la. Chak sèl refòmateur Pwotestan te rive rekonèt e idantifye verite sa a. Se poutèt sa, lè istwa egzak gason tankou Ribera ak Louis de Alcazar te prezante piblikman nan tan lontan, pa pawòl ak pa piblikasyon, istwa gason tankou Ribera ak Louis de Alcazar te sèvi nan objektif pou demontre efò satanik yo te fè pou anpeche yon bon konpreyansyon de “moun peche a.” Temwayaj ekri oswa temwayaj pale ki te ekspozè objektif entwodiksyon metodoloji satanik sa yo kòrèk toutotan yo ale, men Satan t ap chèche kache plis pase senpleman prèv biblika ki idantifye

antikris la kòm pap Wòm nan.

Gen verite nan liv Revelasyon an ki te kouvri anba konfizyon fo sistèm sa yo nan entèpretasyon bibliik pwodui, sistèm ki andeyò sijè nonm lan ki nimewo li se sis san swasantsis. Youn nan verite sa yo se san dout verite ki reprezante lè yo konprann sèt legliz yo nan devlopman ki pi plen yo. Gen verite ki chita anndan sèt legliz yo ki pale dirèkteman ak istwa ki te kòmanse 11 Septanm 2001 epi ki fini nan kriz lwa dimanch lan. Satan te chèche kenbe limyè sa a antere, e li te envante metodoloji satanik yo pou bouche plizyè pyè presye verite ki chita nan liv Revelasyon an, pa sèlman idantifikasyon pap Wòm nan kòm antikris la.

Anvan “nonm peche a” te revele an 538, mesye tankou Eusebius ak Victorinus te atake liv Revelasyon an nan yon tantativ pou bouche leve pouvwa pap la. Pi ta nan listwa, Kris te akonpli pwomès Li te fè Tiyatir e Li te fè parèt zetwal maten Refòm nan (Wycliffe), epi apre sa, Satan te fè parèt de pèsonaj istorik enpòtan pou defann epi kontinye travay satanik li a. Lagè ki te dire lontan sou devlopman verite a, ki rive nan pik li lè sekre liv Revelasyon an louvri, (jis anvan fen tan gras la) gen ladan li limyè ki soti nan sèt legliz yo, yon limyè Miller pa t janm rekonèt, ni Sè White nonplis; men li ka fasilman demontre ke ni Miller ni Lespri Pwofesi a soutni nouvo limyè a, paske nouvo limyè pa janm kontredi ansyen limyè.

“Se yon reyalite nou genyen verite a, e nou dwe kenbe ak tenasite pozisyon ki pa ka souke yo; men nou pa dwe gade avèk sispisyon sou okenn nouvo limyè Bondye ta ka voye, epi di: Vrèman, nou pa ka wè nou bezwen plis limyè pase ansyen verite nou te resevwa jiska prezan, e nan li nou etabli. Pandan nou kenbe pozisyon sa a, temwayaj Temwen Fidèl la aplike repwòch li a sou ka pa nou yo: ‘Epi ou pa konnen ou malere, mizerab, pòv, avèg, ak toutouni.’ Moun ki santi yo rich, ki vin ogmante ak byen, epi ki pa bezwen anyen, yo nan yon kondisyon avègman konsènan vrè eta yo devan Bondye, epi yo pa konnen sa.” Review and Herald, 7 out 1894.

Tès prensipal pou yon nouvo limyè se si li pa kontredi verite ki deja etabli, epi si li soutni verite fondamantal yo.

“Lè puisans Bondye rann temwayaj sou sa ki verite a, verite sa a dwe rete pou tout tan kòm verite a. Pa dwe gen okenn sipozisyon ki vini apre, ki kont limyè Bondye bay la, yo pa dwe aksepte. Moun ap leve ak entèpretasyon Ekriti yo ki, pou yo menm, se verite, men ki pa verite. Verite pou tan sa a, Bondye ban nou li kòm yon fondasyon pou lafwà nou. Se Li menm ki anseye nou sa ki verite a ye. Yonn ap leve, epi ankò yon lòt, ak nouvo limyè ki kontredi limyè Bondye te bay anba demonstrasyon Sentespri Li a.” Selected Messages, liv 1, 162.

Satan te fè liv Revelasyon an tounen sib atak li depi lè Jan te ekri mesaj ki ladan l yo. Jezi te di:

Men, je nou beni, paske yo wè; e zòrèy nou, paske yo tande. Paske an verite mwen di nou sa: anpil pwofèt ak moun jis te anvi wè bagay nou wè yo, men yo pa t wè yo; epi tande bagay nou tande yo, men yo pa t tande yo. Matye 13:16, 17.

Benediksyon ki atache ak wè ak tande a se benediksyon pou konprann mesaj Revelasyon Jezi Kris la. Lè Jan te reprezante moun ki nan “dènye jou” yo, ki wè epi ki tande mesaj la, li tonbe atè pou l adore zanj Gabryèl la, ki tousuit te fè Jan konnen pou l pa fè sa.

Epi mwen menm Jan, mwen te wè bagay sa yo, epi mwen te tande yo. E lè mwen te fin tande ak wè yo, mwen tonbe ajenou pou m adore devan pye zanj ki te montre m bagay sa yo. Lè sa a, li di m: Gade, pa fè sa; paske mwen se yon sèvitè ansanm avè w, ak frè w yo pwofèt yo, ak moun ki kenbe pawòl liv sa a: adore Bondye. Revelasyon 22:8, 9.

Gabriyel ak Jan toude se èt ki kreye, ki dwe adore sèlman Kreyatè a. Anpil pwofèt ak moun jis, ansanm ak zanj yo, te anvi “wè” ak “tande” mesaj Rèl Mitanuit la lè li repete nan fen mond lan.

“Kris te di: ‘Byennere zye nou, paske yo wè; ak zòrèy nou, paske yo tande. Paske anverite mwen di nou sa, anpil pwofèt ak moun jis te anvi wè bagay nou wè yo, men yo pa t wè yo; epi tande bagay nou tande yo, men yo pa t tande yo’ [Matthew 13:16, 17]. Byennere zye ki te wè bagay yo te wè an 1843 ak 1844.”

“Mesaj la te bay. Epi pa dwe gen okenn reta nan repete mesaj la, paske siy tan yo ap akonpli; travay final la dwe fèt. Yon gwo travay pral fèt nan yon ti tan. Talè konsa, dapre dispozisyon Bondye, y ap bay yon mesaj ki pral vin tounen yon gwo rèl. Lè sa a, Danyèl pral kanpe nan plas li, pou li bay temwayaj li.” Manuscript Releases, volim 21, 437.

Sa moun ki jis yo (Jan) ansanm ak parèy sèvitè yo (zanj yo) te swete wè, se te akonplisman final Kri Minwi a nan fen Adventis la, lè tè a t ap klere anba glwa Bondye. Manifestasyon final sa a nan pouvwa ki nan dènnye lapli a rive grasa devwalman Revelasyon Jezikri a.

Konsènan sali sa a, pwofèt yo te fè anpil rechèch e yo te egzaminen avèk anpil swen, yo menm ki te pwofetize sou gras ki te dwe vin jwenn nou an; yo t ap chèche konnen ki sa, oswa ki kalite tan, Lespri Kris la ki te nan yo a t ap fè konnen, lè li t ap rann temwayaj davans sou soufrans Kris la, ak sou glwa ki te dwe swiv yo. Se te revele yo ke se pa pou tèt pa yo, men se pou nou, yo t ap sèvi bagay sa yo, bagay ki kounye a anonse nou pa moun ki te preche levanjil la ban nou avèk Sentespri a ki te voye desann soti nan syèl la; bagay sa yo menm zanj yo anvi gade ladan yo. Se poutèt sa, mare ren lespri nou, rete vijilan, epi mete espwa nou nèt nan gras ki gen pou pote ban nou nan revelasyon Jezikri. 1 Pyè 1:10–13.

Pwofèt yo, moun ki jis yo, ak zanj yo te swete viv nan tan kote “gras” la, oswa pouvwa Bondye a, vide sou moun pandan akonplisman final Kri Minwi a. “Gras” sa a, ki se pouvwa kreyatif Bondye a, pote bay lèzòm lè Revelasyon Jezi Kris la louvri. Satan konnen ke mwayen pou transmèt pouvwa kreyatif Bondye a bay pèp Li a reyalize atravè mesaj ki louvri nan liv Revelasyon an; se poutèt sa, pi gwo efò li se te simen konfizyon, siprime, epi kouvri limyè ki genyen nan liv Revelasyon an. Limyè sa a pa sèlman idantifikasyon nonm peche a, paske tout refòmasyon Pwotestan yo te deja dokimante verite sa a nèt ale depi plizyè syèk.

Mwen te nan Lespri a nan jou Senyè a, epi mwen tande dèyè mwen yon gwo vwa, tankou son yon twonpèt, ki t ap di: Mwen se Alfa ak Omega, premye a ak dènnye a; epi: Sa ou wè, ekri l nan yon liv, epi voye l bay sèt legliz ki nan Azi yo; bay Efèz, ak Smèn, ak Pègam, ak Tiyatir, ak Sàd, ak Filadèlf, ak Lawodise. Epi mwen vire pou m wè vwa ki t ap pale avè m nan. Lè m fin vire, mwen wè sèt gwo lanp an lò; epi nan mitan sèt gwo lanp yo, yon moun ki te sanble ak Pitit lòm nan, abiye ak yon rad ki long jouk nan pye, epi senti nan pwatrin li ak yon sentiwon an lò. Tèt li ak cheve li te blan tankou lenn, blan tankou nèj; epi je li yo te tankou yon flanm

dife; epi pye li yo te tankou kwiv poli, tankou si yo t ap boule nan yon founo; epi vwa li te tankou bri gwo dlo anpil. Li te gen sèt zetwal nan men dwat li; epi nan bouch li t ap soti yon nepe byen file, file sou toude bò; epi figi li te tankou solèy la lè l klere nan tout fòs li. Lè mwen wè li, mwen tonbe nan pye li tankou yon moun ki mouri. Epi li mete men dwat li sou mwen, li di m: Nou pa bezwen pè; mwen se premye a ak dènye a. Mwen se sila a ki vivan an, e mwen te mouri; epi gade, mwen vivan pou tout tan tout tan. Amèn; epi mwen gen kle lanfè ak lanmò. Ekri bagay ou wè yo, ak bagay ki la kounye a, ak bagay ki gen pou rive apre sa. Revelasyon 1:10–19.

Pandan Advantis te kenbe metodoloji “istorisis” la, yo te rekonèt ke tout legliz ki nan Revelasyon de ak twa yo repete nan dènye legliz la. Malerezman, nan fen diznevyèm syèk la, Satan te deja ap fèmen je Advantis yo sou metodoloji sakre a, pwoteksyon li bay la, ansanm ak pratik li a, antanke yon pati esansyèl nan responsablite yo kòm “gadyen gran verite pwofesi yo.” Menm lè metodoloji a t ap mete sou kote nan Advantis la, te toujou genyen moun ki te aplike metodoloji sakre a. Nou sèvi ak liv la, *Story of the Seer of Patmos*, kòm yon temwayaj pou lefèt ke aplike tout legliz yo nan istwa Lawodise a se yon aplikasyon valab nan pwofesi a. Men ekstrè ki soti nan liv sa a ki fè pwen m ap pale a.

“Il faudrait se souvenir que, de même que l’expérience d’Éphèse, de Smyrne et de Pergame se répètera dans la dernière Église avant la seconde venue du Christ, ainsi l’histoire de Thyatire aura son pendant dans la dernière génération.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 69.

Haskell fè remake avèk presizyon ke eksperyans kat premye legliz yo repete, oubyen jan li di a, “ap gen korespondan pa li nan dènye jenerasyon an.”

«Li te aplike tès la, men tout bagay te montre davans ane 1843 kòm tan lè mond lan dwe resevwa Sovè li a. Kondisyon pèp la nan premye avènman Kris la te repete kounye a.» Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 75.

Haskell t ap pale konsènan William Miller ki te idantifye ane 1843 kòm Dezyèm Vini Kris la, epi li fè konnen kondisyon premye avènman an te repete nan epòk Millerit yo. Haskell te gen rezon, epi Sè White konfime ke Miller li menm te reprezante pa Jan Batis.

“Menm jan Jan Batis te anonse premye avni Jezi a epi li te pare chemen an pou vini Li, konsa tou William Miller ak moun ki te mete tèt yo ansanm avè l yo te pwoklame dezyèm avni Pitit Bondye a.” *Early Writings*, 229.

Haskell menm fè konnen ke pandan istwa Pègam nan, (twazyèm legliz la ki reprezante konpwomi Krisyanis la ak idolatri), istwa Sades, senkyèm legliz la, te repete.

“Te gen yon tan nan istwa Pergam, lè Krisyanis te panse Pèganis te mouri; men an reyalite, relijyon ki te parèt tankou yo te bat li a, se li menm ki te genyen. Pèganis, apre yo te batize l, te antre nan legliz la. Nan jou Sàd, istwa sa a te repete.” Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 75, 76.

Sardis se te legliz Refòm nan ki te leve kanpe e ki te pwoteste kont manti satanik papote a, men anvan travay yo te fini, yo te deja kòmanse retounen lavil Wòm. Yo te panse, menm jan ak legliz Pègam lan, ke papalis la te mouri; men an reyalite, li te toujou vivan. Haskell idantifye tou ke sou legliz rèl la ap klere “reyon akimile tout syèk ki pase yo.”

«Sou dènye legliz sa a—rèl la,—reyon ki akimile nan tout syèk ki pase yo klere.» Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 69.

Mwen pa vle di Haskell te rekonèt ke istwa pwogresif sèt legliz yo reprezante a te akonpli tou nan istwa ansyen Izrayèl la, men li sètènman soutni verite sa a lè li ekri ke “reyon akimile tout tan pase yo” “klere” sou “dènye legliz la.” Ansyen Izrayèl la enkli nan “reyon” “tan pase yo.” E menm si li soutni prensip ki nesèsè pou rekonèt senbolis sèt legliz yo nan istwa ansyen Izrayèl la, mwen pa sètèn jis nan ki pwofondè li te rekonèt paralèl senbòl sa yo reprezante yo. Mwen sètèn tou li pa t rekonèt yon aspè ki pi enpòtan toujou nan istwa sèt legliz yo reprezante yo, yon aspè n ap mennen sou li a.

Nou pral abòde verite sa a nan pwochen atik nou an.